

Požadavky ke státní závěrečné zkoušce z geografie

Studijní program: Učitelství pro střední školy – geografie

Forma zkoušky: ústní

Součástí zkoušky:

Zkouška z odborných předmětů. Student si vybere dva ze tří okruhů: 1) fyzická geografie, 2) regionální geografie světa, 3) Sociální a politická geografie, ze kterých bude zkoušen.

Zkouška z didaktiky geografie - didaktická analýza, prezentace portfolia – CV, seznam praxí a volnočasových aktivit, certifikáty, přípravy, podpůrné materiály

Seznam otázek k odborným předmětům:

Zkouška bude provedena ústní rozpravou bez vymezené přípravy, kde budou položeny dvě otázky ze zvolených třech okruhů (1) fyzická geografie, 2) regionální geografie světa, 3) Sociální a politická geografie). Na každou otázku připadne cca 15 minut.

I. FYZICKÁ GEOGRAFIE:

1. Čím je podmíněno střídání ročních období? V jakých oblastech světa se neprojevuje, nebo jen nepatrně? Co ovlivnilo vymezení obratníků? Vysvětlete příčiny odlivu a přílivu. Jakou má periodu?
2. Vysvětlete princip monzunů, včetně rozdílu mezi letním a zimním monzunem. Můžeme se s monzuny setkat i u nás a za jakých podmínek?
3. Popište a vysvětlete pasátový systém. Které biomy přímo ovlivňuje?
4. Jaké ekologické faktory podmiňují výskyt stepí (v širokém slova smyslu), jaké růstové formy a proč v nich převládají a v jakých částech světa se s nimi můžete setkat? Jak je využívá člověk?
5. Charakterizujte biotundru, jaké faktory prostředí ji utvářejí? Jak jsou na tamější podmínky adaptovány organismy?
6. V jakých částech světa se setkáte s biotundrou a jakým klimatickým režimem je tento biotundrový formován? Jak se na tamější podmínky adaptují organismy?
7. Jak se postupně tvořily kontinenty? Jaké jsou hlavní odlišnosti v biotundře mezi jižními kontinenty (bývalou Gondwanou) a severní polokoulí? Proč je v tropických deštných lesích celkově nejvyšší počet druhů rostlin a nejmenší v tundře?
8. Jak se adaptují rostliny a živočichové na nedostatek vody?
9. V jakých biomech dominují vždyzelené dřeviny a proč?
10. Vyjmenujte hlavní zemědělské plodiny a v jakých částech světa se pěstují? Odkud jednotlivé hlavní plodiny pocházejí?
11. Regionálně-geografické aspekty rozložení stálých a sezónních tlakových útvarů
12. Regionálně-geografické aspekty rozložení mořských proudů ve světových oceánech
13. Regionálně-geografické aspekty mechanického a chemického zvětrávání reliéfu
14. Regionálně-geografické aspekty rozšíření půdních typů ve světě
15. Regionálně-geografické aspekty rozšíření geobiomů v závislosti na měnícím se prostředí
16. Environmentální problémy světa - půda, zdroje, voda, klima (příčiny, dopady, budoucí rizika, možnosti řešení)
17. Člověk a kulturní krajina, antropogenní procesy v krajině a jejich důsledky (na příkladu ČR)

II. REGIONÁLNÍ GEOGRAFIE SVĚTA:

(u jednotlivých regionů vždy charakteristika jejich postavení ve světě a specifika, složek přírodního a sociálního prostředí, společných a rozdílných znaků jednotlivých států atd.)

1. Makroregionální členění světa, charakteristiky a srovnání světových makroregionů
2. Rusko
3. Střední Asie a Zakavkazsko
4. Jihozápadní Asie
5. Jižní Asie
6. Jihovýchodní Asie
7. Čína
8. Japonsko, Korea a východoasijské „tygři“
9. USA
10. Kanada a Střední Amerika
11. Andské státy (Chile, Bolívie, Peru, Ekvádor, Kolumbie, Venezuela)
12. Brazílie a státy oblasti La Plata
13. Severní Afrika a Sahel
14. Subsaharská Afrika
15. Austrálie a Oceánie
16. Polární oblasti světa (Arktida a Antarktida)

III. SOCIÁLNÍ A POLITICKÁ GEOGRAFIE

(obecné uvedení problematiky, důraz na globální časoprostorové souvislosti, vysvětlení příčin a důsledků, globální kontext, srovnání rozdílů ve světě)

1. Geografické aspekty vývoje a rozmístění obyvatelstva ve světě
2. Problematika demografických procesů a migrace obyvatel v globálním kontextu
3. Rasová, jazyková a národnostní struktura obyvatelstva ve světě
4. Světové hospodářství (stádia vývoje, mezinárodní dělba práce, rozdíly ve vyspělosti a charakteru hospodářství ve světě, hospodářské sektory, HDP aj. ukazatele)
5. Regionálně-geografické aspekty a rozmístění zemědělství ve světě
6. Regionálně-geografické aspekty a rozmístění těžby nerostných surovin ve světě
7. Regionálně-geografické aspekty a rozmístění průmyslu a energetiky ve světě
8. Regionálně-geografické aspekty a rozmístění dopravy a služeb ve světě
9. Regionálně-geografické aspekty a rozmístění cestovního ruchu ve světě
10. Globalizační procesy, světový systém, jádrové a periferní oblasti světa
11. Globální problémy lidské společnosti (v chudém x bohatém světě; příčiny, dopady, budoucí rizika, možnosti řešení)
12. Geopolitika a politický systém světa (vysvětlení, rozložení moci ve světě, tendence a zájmy velmocí, osy politické spolupráce a napětí ve světě)
13. Politická mapa světa, formy vlády a typologie států světa (vývoj politické mapy světa s důrazem na 20. století a současnost; státní moc a suverenita)
14. Integrační uskupení ve světě (mimo EU)
15. EU – vývoj, instituce, funkce, cíle a roviny politiky EU; rozdíly mezi státy EU
16. Problémové oblasti Evropy a postsovětského prostoru
17. Problémové oblasti Asie
18. Problémové oblasti Afriky a Ameriky

Seznam otázek z didaktiky geografie:

Vytvoření přípravy na vylosované téma a mikro výstup/ukázka výukové hodiny v délce 15 minut. Součástí SZZ bude i následná krátká diskuse a reflexe. V rámci výstupu je důležité se zaměřit na jasnou formulaci cílů a vybraných metod výuky. Jako dílčí výstupy je možno použít pracovní listy, didaktické hry, testové otázky,

skupinové úlohy apod. Student může využít již vytvořené materiály z vlastního portfolia, které bude prezentovat před SZZ. V průběhu realizace mikro výstupu/vlastní ukázkové hodiny student/ka prokazuje svou odbornou způsobilost a znalost problematiky a schopnost jednoduchého vysvětlení z pohledu budoucího pedagoga. Student předkládá osobní portfolio prací ze seminářů, které dokládá jeho profilaci v oblasti geografického vzdělávání

1. Planetární geografie
2. Pohyby Země
3. Obsah a měřítko map
4. Litosférické desky a důsledky jejich pohybů
5. Tvary zemského povrchu vzniklé působením exogenních činitelů
6. Antropogenní tvary reliéfu
7. Makroklimatické činitele a jejich působení
8. Počasí, synoptická mapa
9. Pevninské povrchové a podpovrchové vody
10. Oceány a moře
11. Půdní druhy a typy
12. Půdní zonalita
13. Charakteristika vybraného biomu světa
14. Globální rizika a problémy – přírodní (zemětřesení, sopečná činnost, povodně, ...)
15. Politická mapa současného světa
16. Hospodářská mapa současného světa, jádra a periferie
17. Komplexní charakteristika zvoleného místního regionu ČR
18. Česko v Evropě
19. Makroregiony světa – Subsaharská Afrika
20. Makroregiony světa – Islámský svět
21. Makroregiony světa – Ruský makroregion
22. Makroregiony světa – Čínsko-japonský makroregion
23. Makroregiony světa – Australsko-oceánský makroregion
24. Makroregiony světa – Indonéský makroregion
25. Makroregiony světa – Indický makroregion
26. Makroregiony světa – Latinskoamerický makroregion
27. Makroregiony světa – Angloamerický makroregion
28. Makroregiony světa – Střední Evropa
29. Makroregiony světa – Severní Evropa
30. Makroregiony světa – Západní Evropa
31. Makroregiony světa – Jižní Evropa
32. Makroregiony světa – Jihovýchodní Evropa
33. Globální problémy – lidská společnost (bohatství x chudoba, znečištění, odpady, klima, půdní fond)